

Економічні науки

УДК 658:331

Завойських Юлія Андріївна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки та підприємництва

Інститут хімічних технологій (м. Рубіжне)

Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля

Гаврилова Дар'я Сергіївна

студент

Інституту хімічних технологій (м. Рубіжне)

Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля

Завойских Юлия Андреевна

кандидат экономических наук,

доцент кафедры экономики и предпринимательства

Институт химических технологий (г. Рубежное)

Восточногоукраинского национального университета им. В.Даля

Гаврилова Дарья Сергеевна

студент

Института химических технологий (г. Рубежное)

Восточногоукраинского национального университета им. В.Даля

Zavoiskykh Iuliia Andreevna

Candidate of Economic Sciences,

Associate Professor, Department of

Economics and Entrepreneurship

Institute of Chemical Technologies (Rubizhne city)

Volodymyr Dahl East Ukrainian national university

Gavrilova Daria Sergeevna

student

Institute of Chemical Technologies (Rubizhne city)

Volodymyr Dahl East Ukrainian national university

**ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ
ВУГЛЕДОБУВНОГО ПІДПРИЄМСТВА
ИССЛЕДОВАНИЕ ВОЗМОЖНОСТЕЙ ПОВЫШЕНИЯ
ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДОВЫХ РЕСУРСОВ
УГЛЕДОБЫВАЮЩЕГО ПРЕДПРИЯТИЯ
INVESTIGATION OF THE POSSIBILITIES OF INCREASING THE
EFFICIENCY OF USE OF LABOR RESOURCES OF THE COAL-
MINING ENTERPRISE**

Анотація: Досліджено можливості підвищення ефективності використання трудових ресурсів вугледобувного підприємства.

Ключові слова: трудові ресурси, персонал, продуктивність праці, ефективність використання персоналу.

Аннотация: Исследованы возможности повышения эффективности использования трудовых ресурсов угледобывающего предприятия.

Ключевые слова: трудовые ресурсы, персонал, производительность труда, эффективность использования персонала.

Summary: The possibilities of increasing the efficiency of the use of labor resources of a coal-mining enterprise are investigated.

Key words: labor resources, personnel, productivity, efficiency of personnel use.

Праця є головним джерелом виробництва матеріальних благ для існування людини. У нинішніх умовах ринкової економіки надзвичайно гостро постала проблема раціонального використання трудових ресурсів. Різкий спад виробництва призвів до зростання безробіття.

Віждокремлений підрозділ «Шахта ім. Д. Ф. Мельникова» входить до ПАТ «Лисичанськвугілля» і розташований у м. Лисичанськ Луганської області.

Метою та предметом діяльності підприємства є ведення гірничих та виробництво інших видів робіт, пов'язаних з експлуатацією вугільних родовищ з метою найбільш повного задоволення потреб народного господарства та населення вугіллям, реалізація соціальних та економічних інтересів трудового колективу, інтересів власників майна, одержання прибутку.

Досвід ефективного господарювання підтверджує винятково важливу роль кадрової складової потенціалу підприємства, від кількісної та якісної збалансованості та рівня використання якої значною мірою залежать не тільки високі кінцеві показники господарської діяльності, досягнуті конкурентні переваги у виробничій сфері, організації та управлінні, а й можливості забезпечення сталого та конкурентоспроможного розвитку підприємства. З усіх елементів соціально-економічної системи підприємства тільки персонал володіє здатністю активно і самостійно реагувати на динамічні зміни господарського середовища, поєднуючи у часі і просторі усі інші компоненти.

Найважливішим показником ефективності використання трудових ресурсів підприємства є продуктивність праці. Для оцінки її рівня застосовується система узагальнюючих, приватних і допоміжних показників. Самим узагальнюючим показником продуктивності праці є середньорічний виробіток продукції одним працюючим. Його величина залежить не тільки від виробітку працюючих, але й від питомої ваги останніх в загальній чисельності промислово-виробничого персоналу, а також від кількості відпрацьованих ними днів і тривалості робочого дня.

Для оцінювання рівня інтенсивності використання персоналу застосовують систему узагальнюючих, окремих і допоміжних показників продуктивності праці.

До узагальнюючих показників належать середньорічна, середньоденна і середньогодинна продуктивність праці одного робітника та працівника.

Індивідуальні показники – це витрати часу на виробництво одиниці продукції певного виду (трудомісткість продукції) або випуск продукції певного виду в натуральному вираженні на один людино-день або на одну людино-годину.

Найбільш узагальненим показником продуктивності праці є середній виробіток одного працюючого. Величина його залежить від середньогодинного виробітку робітників, їх питомої ваги в загальній чисельності персоналу, а також від кількості відпрацьованих ними днів та тривалості робочого дня.

Розрахунок впливу даних факторів на зміну рівня середньої продуктивності праці одного працюючого проводився методом абсолютних різниць (таблиця 1).

Таблиця 1

Розрахунок впливу факторів на рівень середньорічного виробітку працюючого способом абсолютних різниць

Чинник	Алгоритм розрахунку	Рівень середньорічного виробітку працюючого, тис.грн.
Зміна:		
- частка робітників в загальній чисельності персоналу	$PВ_{пв} = \Delta PВ_r \cdot PВ_r = 0,0078 \cdot 68,00$	0,53
- кількість відпрацьованих днів одним робітником за рік	$PВ_{д} = PВ_{зв} \cdot \Delta Д \cdot ДВ_r = 0,9117 \cdot (-4) \cdot 316,28 / 1000$	-1,15
- тривалість робочого дня	$PВ_{т} = PВ_{зв} \cdot Д_{зв} \cdot \Delta П \cdot ГВ_r = 0,9117 \cdot 211 \cdot (-0,17) \cdot 316,28 / 1000$	-1,64

- середньогодинний виробток робітника	$P_{\text{всв}} = U_{\text{ДЗВ}} \cdot D_{\text{ЗВ}} \cdot P_{\text{ЗВ}} \cdot \Delta \text{СВ} =$ $= 0,9117 \cdot 211 \cdot 6,15 \cdot 19,84 / 1000$	23,46
Разом	-	21,20

За даними таблиці видно, що середньорічний виробіток працюючого вище минулого року на 21,20 тис.грн. Він збільшився на 0,53 тис.грн. у зв'язку зі збільшенням частки робітників у загальній чисельності персоналу основної діяльності та на 23,46 тис.грн. за рахунок збільшення середньогодинного виробітку робітника.

Негативно на його рівень вплинуло зменшення кількості відпрацьованих одним робітником днів, у результаті він зменшився 1,15 тис.грн. Скорочення тривалості робочого дня скоротило середньорічний виробіток працюючого на 1,64 тис.грн.

Література:

1. Акулов М.Г. Економіка праці і соціально трудові відносини. Навч. посіб / М.Г. Акулов А.В. Драбаніч, Т.В. Євась – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.
2. Гринчуцький В.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник / В.І. Гринчуцький, Е.Т. Карапетян, Б.В. Погріщук– К.: Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.
3. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. Підручник. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
4. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник / П.Я. Попович.– Тернопіль: Економічна думка, 2001. - 454 с.
5. Хромов П.А. Производительность труда (теория, методология, динамика) / П.А. Хромов. - М.: Наука, 2003. - 239 с.